

Warszawa, 23 listopada 2012 roku

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

ZSR/500/31/2012/UZ

Pan

Jarosław Gowin

Minister Sprawiedliwości

pragnę zwrócić uwagę Pana Ministra na problematykę pobytów nieletnich w policyjnych izbach dziecka ponad ramy czasowe określone w art. 40 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 ze zm.).

Do policyjnych izb dziecka trafia rocznie około 7000 nieletnich. Analiza aktualnego stanu prawnego wskazuje, że zbyt często sądy rodzinne orzekają, o przebywaniu nieletniego w policyjnej izbie dziecka do czasu umieszczenia go w placówce, określonej w art. 40 § 6 ust. 4 powołanej wcześniej ustawy. Rozstrzygnięcia takie z reguły motywowane są brakiem miejsc w schroniskach dla nieletnich oraz młodzieżowych ośrodkach wychowawczych. Jednak skutkiem ich jest wydłużenie czasu pobytu nieletniego w policyjnej izbie dziecka do chwili, która leży poza zakresem decyzji zarówno ustawodawcy jak i sądu. Czas ten bowiem w takich okolicznościach zależy od zdolności organizacyjnych i woli osób lub organów, które nie są wyposażone w atrybuty niezależności, obiektywizmu i wiedzy jaka dysponują niezależne od aparatu wykonawczego państwa sądy.

Ponadto pragnę zwrócić uwagę, że policyjne izby dziecka nie spełniają wymogów pod względem lokalowym, sanitarnym oraz kadrowym do przebywania w nich przez dłuższy czas dzieci, które wymagają kompleksowej pomocy terapeutycznej, medycznej, resocjalizacyjnej.

Dodatkowo należy wskazać, że w trakcie pobytu nieletni nie realizują obowiązku szkolnego.

Komenda Główna Policji nie prowadzi statystyki dotyczącej czasu oczekiwania nieletniego przebywającego w policyjnych izbach dziecka na przetransportowanie do orzeczonej przez sąd placówki. Uniemożliwia to oszacowanie skali przedstawionego problemu poprzez określenie liczby nieletnich bezprawnie przebywających w policyjnych izbach dziecka oraz czasu, w którym pozbawieni są możliwości uczęszczania na zajęcia lekcyjne, terapeutyczne.

Artykuł 37 b Konwencji o Prawach Dziecka nakłada na Państwa – Strony obowiązek zapewnienia, aby aresztowanie, zatrzymanie lub uwięzienie dziecka było zgodne z obowiązującym prawem i było stosowane jedynie jako środek ostateczny i na możliwie jak najkrótszy czas. W mojej ocenie przedłużony pobyt nieletniego w policyjnej izbie dziecka oraz brak przepisu prawnego określającego maksymalny czas pobytu stanowi naruszenie przywoływanego powyżej art. 37 b Konwencji.

Zgodnie z zaleceniami Europejskiego Komitetu ds. Zapobiegania Torturom i Nieludzkiemu oraz Poniżającemu Traktowaniu lub Karaniu, zawartymi w sprawozdaniach dla polskiego Rządu z wizyt w Polsce w 2004 i 2009 r., jesteśmy zobowiązani zapewnić przestrzeganie w praktyce przepisów prawnych podczas pobytu nieletnich w policyjnych izbach dziecka. Pomimo upływu 8 lat w dalszym ciągu nie wywiązano się z tego zalecenia.

W moim przekonaniu, rozwiązaniem optymalnie chroniącym interesy nieletniego przebywającego w policyjnej izbie dziecka byłoby ustawowe określenie maksymalnego terminu jego pobytu, po ogłoszeniu nieletniemu przez sąd rodzinny postanowienia o umieszczeniu w placówce, podobnie jak ma to miejsce w przypadku art. 40 § 6 pkt 4 powyższej ustawy, regulującego maksymalny czas pobytu nieletniego od chwili zatrzymania do ogłoszenia nieletniemu postanowienia o umieszczeniu w schronisku dla nieletnich lub tymczasowym umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, rodzinie zastępczej zawodowej albo w placówce.

Działając na mocy art. 10 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się do Pana Ministra o wnikliwe rozpatrzenie powyższej kwestii i poinformowanie o działaniach podległego Panu resortu zmierzających do poprawy jakości przestrzegania naturalnego prawa dziecka do wolności osobistej.

Z wyrazami szacunku
[Podpis]

DPK-I-072-20/12/2
dot. ZSR/500/31/2012/UZ

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

W odpowiedzi na wystąpienie z dnia 23 listopada 2012 r., ZSR/500/31/2012/UZ, dotyczące problematyki pobytów nieletnich w policyjnych izbach dziecka ponad ramy czasowe określone w art. 40 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Zgodnie z przepisem art. 40 § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178, z późn. zm.), zwanej dalej „upn”, jeżeli jest to konieczne ze względu na okoliczności sprawy, Policja może zatrzymać, a następnie umieścić w policyjnej izbie dziecka nieletniego, co do którego istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełnił czyn karalny, a zachodzi uzasadniona obawa ukrycia się nieletniego lub zatarcia śladów tego czynu, albo gdy nie można ustalić tożsamości nieletniego. Stosownie do § 5 i 6 tego artykułu, o zatrzymaniu nieletniego należy niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin od chwili zatrzymania, zawiadomić właściwy sąd rodzinny, a zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić i przekazać rodzicom lub opiekunom, jeżeli ustanie przyczyna zatrzymania, poleci to sąd rodzinny, nie został zachowany wskazany wyżej termin 24-godzinny, lub w ciągu 72 godzin od chwili zatrzymania nie ogłoszono nieletniemu postanowienia o umieszczeniu w schronisku dla nieletnich lub tymczasowym umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, rodzinie zastępczej zawodowej albo w zakładzie lub placówce, o których mowa w art. 12 upn.

Wydanie przez sąd postanowienia o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich uprawnia do zatrzymania nieletniego w policyjnej izbie dziecka na

okres przekraczający 72 godziny. Czas ten powinien jedynie obejmować okres niezbędny do przewiezienia zatrzymanego do schroniska dla nieletnich. [por. P. Górecki, S. Stachowiak. *Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich. Komentarz. Oficyna, 2007*]

W świetle powołanych wyżej przepisów, wydanie przez sąd orzeczenia o przebywaniu nieletniego w policyjnej izbie dziecka do czasu umieszczenia go w schronisku lub ośrodku, nie znajduje żadnej podstawy prawnej.

W praktyce obecne brzmienie przepisu art. 40 upn nie stoi na przeszkodzie oczekiwaniu przez nieletniego na wydanie skierowania do schroniska dla nieletnich lub młodzieżowego ośrodka wychowawczego po ogłoszeniu mu postanowienia o zastosowaniu tej kategorii środków przez czas bliżej nieoznaczony.

Minister Sprawiedliwości podziela krytyczną ocenę tego stanu rzeczy, dokonaną przez Pana Rzecznika.

Mając powyższe na uwadze, w Ministerstwie Sprawiedliwości opracowano założenia projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w których przewidziano wprowadzenie ograniczenia czasowego dla pobytu nieletniego w policyjnej izbie dziecka w analizowanych przypadkach. Zgodnie z projektem, nieletni będzie mógł przebywać w policyjnej izbie dziecka przez czas niezbędny do przekazania go do właściwej rodziny zastępczej zawodowej, placówki, ośrodka lub schroniska, nie dłużej jednak niż przez okres dalszych 5 dni.

Pragnę poinformować, że powyższe założenia zostały przyjęte przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniu 9 października 2012 r.

W Rządowym Centrum Legislacji trwają obecnie prace redakcyjne nad projektem ustawy, realizującym powołane wyżej założenia. W najbliższych tygodniach przewiduje się przedstawienie Rządowi gotowego projektu ustawy, a następnie skierowanie go do Sejmu.

z powołaniem

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Michał Królikowski
PODSEKRETARZ STANU